

PERSBERICHT

Onderkennen van stigmatisering succesfactor bij aanpak overgewicht

Sinds oktober 2014 fungeert 's-Hertogenbosch als landelijke proeftuin 'ketenaanpak overgewicht bij kinderen'. De eerste fase van dit door het ministerie van VWS gesubsidieerde traject eindigt op 31 december dit jaar. Ter markering daarvan organiseerde het Obesity Lifestyle Intervention Centre (OLIC) van het Jeroen Bosch Ziekenhuis (JBZ) 14 november jl. een afsluitend symposium met 'stigmatisering' als centraal thema. Over de valkuil van vooroordelen.

In Nederland hebben 500.000 kinderen overgewicht, waarvan 50.000 obesitas. Deze kinderen lopen op latere leeftijd grote gezondheidsrisico's, maar hebben ook nu problemen, omdat ze vaker dan gemiddeld worden gepest en een negatief zelfbeeld hebben. "Het is belangrijk dat we kinderen met overgewicht niet stigmatiseren als we ze hulp aanbieden", zegt directeur-generaal Volksgezondheid van VWS, Angelique Berg. "Te vaak wordt alleen gewezen op de eigen verantwoordelijkheid. Het kind zou te veel eten en te weinig bewegen. Maar een dieet en de sportclub zijn niet de volledige oplossing. Overgewicht is een veel complexer probleem, waarbij je ook moet kijken naar de omgeving van het kind, het gezin."

Maatwerk

Esther den Hartog is de moeder van Mika (17), die als sinds zijn vierde levensjaar kampt met overgewicht. Alle pogingen om daar iets aan te doen strandden. Soms was er even verbetering, maar geen enkele aanpak bekliefde, totdat ze zich een jaar geleden bij het JBZ meldde. "Daar hebben ze een speciaal zorgpad ontwikkeld, waarbij vanuit verschillende disciplines wordt gekeken naar wat Mika nodig heeft. Geen algemene adviezen, maar maatwerk en een positieve benadering." Binnen het zorgpad krijgen Esther en Mika nu onder meer begeleiding van de pedagogisch hulpverlener van het JBZ en via haar van een psycholoog die gespecialiseerd is in de problematiek van Mika en dichtbij het gezin praktisch houdt. "De problemen van Mika zijn mede een gevolg van moeilijke fases die we als gezin hebben meegemaakt", zegt Esther. "Daar is nu erkenning voor."

Stigmatisering als valkuil

Jeugdverpleegkundige van GGD Hart van Brabant, Sylvie Schreuder en maatschappelijk werker van Juvans, Dorien Gomes Santos leggen de vinger op de zere plek: "Wanneer je als hulpverlener te weinig aandacht hebt voor onderliggende problemen, is het moeilijk om tot een oplossing te komen." Gerdien Rabbers van Samen Sterk zonder Stigma legt uit dat stigmatisering hierbij een grote rol speelt. Zo wordt overgewicht bijvoorbeeld makkelijk geassocieerd met luiheid, impulsiviteit, gebrek aan discipline of domheid, waardoor je als hulpverlener misschien minder goed luistert, pessimistischer bent over het herstel en te veel wilt adviseren, in plaats van dat je de jongeren en hun ouders betreft bij het proces. "We doen het allemaal. Niemand is vrij van vooroordelen, er is geen schuldige, maar wees je bewust van je eigen houding en gedrag en maak dit onderwerp bespreekbaar. Ga na of de jongere en de familie (zelf)stigma gerelateerde problemen hebben. Alleen al het gesprek hierover en de ruimte dat de schaamte er mag zijn, helpt."

Leerweg

De aanpak van overgewicht en obesitas bij jongeren staat nog in de kinderschoenen, stelt Edgar van Mil, kinderarts-endocrinoloog in het JBZ en initiatiefnemer van OLIC. Volgens de kinderarts moeten we 'leefstijl' niet zien als een doel op zich, maar een middel om te komen tot lichamelijke en geestelijke gezondheid. Van Mil beschouwt de aanpak van overgewicht als een leerweg voor patiënt en professional. De professionals moeten radertjes in beweging zetten om te komen tot duurzame gedragsverandering, waarbij de jongere en het gezin autonoom blijven en in regie zijn. "Van stigmatisering naar een vraaggestuurde aanpak", aldus Van Mil. "Uitgevoerd dichtbij het gezin, met een goede samenwerking en afstemming tussen lokale professionals."

Strategie JBZ

De visie van Van Mil en de partners in de proeftuin sluit naadloos aan bij de strategie van het JBZ, die is

gebaseerd op 'samenwerken in een netwerk. Het ziekenhuis focust op gezondheid, op het optimaliseren van functioneren in het dagelijkse leven, en wil het ziektebeeld centraal stellen in plaats van het gebouw. "Dat kunnen we niet alleen", weet Marcel Visser, lid van de Raad van Bestuur van het JBZ. "Daarvoor is samenwerking nodig, een ketenaanpak."

Op het gebied van overgewicht en obesitas is wat dat betreft al veel bereikt, besluit Angelique Berg. "De Bossche proeftuin is een succes. Dat blijkt alleen al uit het feit dat kinderen en gezinnen niet voortijdig afhaken, maar willen doorgaan tot er structureel iets verandert. De kracht van de Bossche aanpak is dat men niet alleen ingaat op het gewicht van kinderen, maar ook op de sociale omgeving. En zo niet alleen een tijdelijke oplossing biedt, maar een structurele."
